

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЛУБЕНСЬКИЙ ФІНАНСОВО - ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ»**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

«КОМЕРЦІЙНЕ ТОВАРОЗНАВСТВО»

(назва дисципліни)

**ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 Управління та адміністрування
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 076 Підприємництво та торгівля**

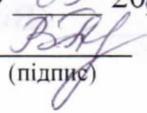
ОСВІТНЬО – ПРОФЕСІЙНИЙ СТУПІНЬ фаховий молодший бакалавр

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Вікторія ПОНОМАРЕНКО, викладач комерційних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», викладач-методист.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні циклової комісії
економчно-комерційних дисциплін
Відокремленого структурного підрозділу
«Лубенський фінансово - економічний
фаховий коледж Полтавського державного
аграрного університету»

Протокол № 1 від «01» 09 2025 р.

Голова циклової комісії (Вікторія ПОНОМАРЕНКО)
(підпис)

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма навчальної дисципліни «Комерційне товарознавство» є нормативним документом, що визначає зміст навчальної дисципліни, компетентності та результати навчання, які вона формує.

Навчальна програма навчальної дисципліни «Комерційне товарознавство» спрямована на формування у студентів знань, умінь і навичок щодо формування наукового світогляду і глибоких знань з теоретичних аспектів товарознавства, набуття вмінь і навичок з формування асортименту та оцінки якості харчових продуктів і непродовольчих товарів, вміння вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі підприємницької, торговельної та біржової діяльності. Навчальну програму з навчальної дисципліни «Комерційне товарознавство» укладено на основі ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» розробленої на основі Стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 076 Підприємництво та торгівля освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальності	076 Підприємництво та торгівля
Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Нормативна/вибіркова	обов'язковий компонент (ОК), що формує спеціальні компетентності
Кількість тем	18
Загальна кількість годин	120
Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:	
Лекції	36
Практичні заняття	36
Самостійна робота	60
Форма підсумкового контролю	екзамен

II. МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОМЕРЦІЙНЕ ТОВАРОЗНАВСТВО»

компетентності та заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни «Комерційне товарознавство» полягає у формуванні здобувачами освіти комплексних знань та практичних навичок для ефективного ведення комерційної діяльності. Студенти оволодіють ключовими методами, що дозволяють контролювати якість, класифікувати та аналізувати асортимент товарів. Ці знання є критично важливими для оптимізації товарних запасів і продажів, які відповідають вимогам споживачів і законодавчим нормам, та забезпечують їхню готовність до роботи на ринку праці.

Завдання навчальної дисципліни «Комерційне товарознавство» полягають у набутті комплексних знань та практичних навичок, що забезпечують підготовку конкурентоспроможних фахівців для сучасної підприємницької діяльності. Це включає засвоєння теоретичних основ про товари, їх властивості та класифікацію, а також формування практичних умінь з оцінки якості та застосування нормативно-правового регулювання.

Предметом навчальної дисципліни «Комерційне товарознавство» є комплексне вивчення товару як основного об'єкта комерційної діяльності. Це охоплює не лише його властивості, якість та асортимент, але й весь життєвий цикл на ринку від закупівлі та зберігання до транспортування та реалізації. Дисципліна також дає основи для застосування стандартів якості та нормативно-правового регулювання, що є ключовим для забезпечення ефективності та законності торговельної діяльності..

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Комерційне товарознавство»: є засвоєння знань із «Основ маркетингу», «Вступ до спеціальності».

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти **повинні:**
- **знати:**

- визначення та трактування ключових властивостей, які формують споживчу вартість (цінність) товарів та матеріальних ресурсів, а також сфери їхнього використання та застосування.
- класифікацію товарів , їхній асортимент та властивості відповідно до чинних нормативно-правових документів у сфері підприємництва та торгівлі
- умови, правила та нормативи пакування, маркування, зберігання та транспортування продукції та матеріальних ресурсів.
- основні закономірності та сучасні досягнення, а також науково-технічний прогрес у галузі виробництва, що впливає на характеристики, якість товарів.

- сучасну наукову та виробничу термінологію та методи пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел для прийняття рішень

- вміти:

- визначати характеристики товарів і послуг, проводити аналіз їхніх властивостей та якості з використанням сучасних методів та інструментарію.
- визначати та задовольняти потреби споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку, оцінювати асортимент товарів та приймати рішення щодо його формування на основі аналізу ринкових тенденцій та конкурентного середовища.
- виконувати професійні завдання з організації діяльності торговельних структур, зокрема управляти товарними запасами, планувати закупівлі, зберігання та організовувати ефективну реалізацію товарів.
- застосовувати інноваційні підходи, розробляти та впроваджувати стратегії ціноутворення та маркетингу, а також приймати управлінські рішення щодо руху товарів у логістичних ланцюгах.
- ефективно спілкуватися державною мовою у професійній діяльності для обміну інформацією та прийняття рішень.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Комерційне товарознавство» поглиблює та конкретизує знання здобувачів освіти, набуті в процесі вивчення дисциплін «Комерційна діяльність», «Основи маркетингу».

Знання здобуті при вивченні «Комерційне товарознавство» застосовуються під час проходження практики з комерційного товарознавства, виробничій практиці та атестації здобувачів фахової передвищої освіти.

Програмою навчальної дисципліни «Комерційне товарознавство» передбачено проведення лекцій, семінарських, практичних із тем курсу, а також виконання курсової роботи, складання семестрового екзамену.

Перелік і сутність сформованих компетентностей і результатів навчання:

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результат
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних 7 ситуаціях. ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Спеціальні компетентності	СК 1. Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій та торговельній діяльності. СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи,

(СК)	<p>інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства.</p> <p>СК 3. Здатність застосовувати інноваційні підходи у діяльності підприємницьких та торговельних структур.</p> <p>СК 4. Здатність визначати характеристики товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності.</p> <p>СК 5. Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької та торговельної діяльності.</p> <p>СК 6. Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур</p> <p>СК 8. Здатність визначати і задовольняти потреби споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку.</p> <p>СК 11. Здатність ініціювати власну справу, розробляти бізнес-плани та реалізовувати підприємницькі ідеї</p>
Результати навчання (РН)	<p>РН 2. Застосовувати знання, розуміння закономірностей 8 та сучасних досягнень у підприємницькій та торговельній діяльності із професійною метою.</p> <p>РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.</p> <p>РН 7. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємницької та торговельної діяльності для подальшого використання у практичній діяльності.</p> <p>РН 9. Застосовувати інноваційні підходи у підприємницькій та торговельній діяльності.</p> <p>РН 10. Визначати характеристику товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності за допомогою сучасних методів.</p> <p>РН 12. Виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.</p> <p>РН 14. Визначати потреби споживачів для формування асортименту товарів у підприємницькій та торговельній діяльності.</p> <p>РН 17. Визначати основні показники діяльності підприємницьких та торговельних структур для забезпечення їх ефективності.</p>

III. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Обсяг годин			Разом
	Лекції	Практичні заняття/семінарські	Самостійне вивчення	
Товарознавство продовольчих товарів				
1. Теоретичні основи товарознавства	2		2	4
2. Зерно-борошняні товари	2	2	4	8
3. Фруктово-овочеві товари	2	2	2	6
4. Крохмаль, цукор, мед і кондитерські вир	2	2	6	10
5. Смакові товари	2	2	2	6
6. Жирові продукти	2	2	4	8
7. Молоко і молочні продукти	2	2	6	10
8. М'ясо і м'ясні товари	2	2	4	8
9. Яйця пташині та продукти їх переробки	2	2	2	6
10. Риба і рибні товари. Харчові концентрати	2	2	2	6
Товарознавство непродовольчих товарів				
11. Теоретичні основи непродовольчих товарів	2		2	4
12. Господарчі товари	2	2	2	6
13. Паливно-мастильні матеріали	2		4	6
14. Пакувальні матеріали і тара	2		4	6
15. Текстильні товари	2		4	6
16. Одягово-взуттєві товари	2	2	2	6
17. Електричні товари	2		4	6
18. Культурно-побутові товари	2	2	4	8
Разом	36	24	60	120

3.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМЕРЦІЙНОГО ТОВАРОЗНАВСТВА

Товарознавство як наукова дисципліна. Основна термінологія з товарознавства

Загальна оцінка користі харчових продуктів. Поняття про споживчі властивості та її класифікація. Основні речовини харчових продуктів, що характеризують споживні властивості. Сучасна оцінка фізіологічних потреб в основних складниках харчових продуктів

Законодавчо-нормативна база державної системи стандартизації та нормативно-правові основи системи сертифікації.

Сукупність природних властивостей продукції, що визначають її якість. Категорії якості. Показники якості продукції: одиничні, комплексні, базові, визначальні.

Методи відбору вихідного зразка, середнього зразка, проби. Втрати продовольчих товарів у процесі товаропросування.

Поняття ГМО. Вплив на здоров'я людини. Використання в переробній галузі. Маркування продуктів харчування з ГМО. Сучасні розробки пакувальних матеріалів і покриттів

2. ЗЕРНО-БОРОШНЯНІ ТОВАРИ

Класифікація зерна на типи і підтипи. Коротка характеристика харчової цінності основних видів зерна. Показники якості.

Борошно. Фактори, що формують якість борошна. Види і сорти борошна, вимоги до якості, дефекти. Класифікація та асортимент крупів, макаронних виробів.

Хліб і булочні вироби. Харчова цінність. Класифікація та характеристика асортименту хліба і булочних виробів. Фактори, що формують якість хліба і булочних виробів, дефекти та хвороби хліба.

Практичне заняття

Товарознавча оцінка якості зерно-борошняних товарів.

3. ФРУКТОВО-ОВОЧЕВІ ТОВАРИ

Хімічний склад і харчова цінність фруктів та овочів. Характеристика по групам свіжих овочів та фруктів, їх асортимент, вимоги до якості. Пакування і зберігання фруктів та овочів.

Продукція переробки плодів і овочів. Види переробки плодів і овочів. Напівфабрикати і кулінарні вироби з плодів та овочів.

Практичне заняття

Товарознавча оцінка якості фруктово-овочевих товарів.

4. КРОХМАЛЬ, ЦУКОР, МЕД І КОНДИТЕРСЬКІ ВИРОБИ

Крохмаль. Види, основні властивості і якість крохмалю, використання його. Пакування, маркування, зберігання.

Цукор; фактори, що формують якість, характеристика асортименту, вимоги до якості, дефекти.

Мед. Класифікація основних видів меду. Вимоги до якості меду.

Кондитерські вироби. Характеристика та асортимент фруктово-ягідних виробів, карамельних, шоколаду і какао- продуктів, цукерок, ірису, драже та борошняних кондитерських виробів. Вимоги до якості, пакування, маркування і зберігання.

Практичні заняття

Товарознавча оцінка якості крохмалю, цукру, меду та різних видів кондитерських виробів.

5. САКОВІ ТОВАРИ

Характеристика груп смакових товарів: алкогольні, слабоалкогольні напої, безалкогольні напої, чай. Прянощі, ароматичні речовини і приправи. Класифікація асортименту кожної групи. Споживчі властивості кожної групи смакових товарів та їхня якість.

Тара, пакування, маркування і зберігання.

Практичні заняття

Товарознавча оцінка якості смакових товарів.

6. ЖИРОВІ ПРОДУКТИ

Роль жирів у харчуванні та норми їх споживання. Склад, властивості, класифікація жирів та жирових продуктів.

Формування асортименту і харчова цінність олії. Класифікація олії – види, гатунки та марки.

Тваринні топлени жири. Асортимент, харчова цінність тваринних топлених жирів. Показники якості, дефекти. Маргарин.

Практичне заняття

Товарознавча оцінка якості жирових товарів.

7. МОЛОКО І МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ

Споживчі властивості молочних товарів. Види, особливості хімічного складу, харчові та дієтичні властивості молока. Фактори, що впливають на склад і якість молока (породи тварин, період лактації). Класифікація та асортимент молока залежно від жирності і термічної обробки.

Класифікація асортименту молочних продукції

Товарна характеристика асортименту молока та кисломолочних товарів, вершкового масла, консервів, морозива, сирів. Ідентифікаційні ознаки кисломолочних продуктів. Показники якості молочних продуктів. Фальсифікація якості молока й молочних продуктів. Пакування, зберігання, транспортування.

Практичні заняття

Товарознавча оцінка якості молока та молочних товарів.

8. М'ЯСО І М'ЯСНІ ТОВАРИ

Значення м'яса в харчуванні людини. Первинна переробка худоби. Класифікація, товарна характеристика і маркування м'яса. Розрубання туш.

М'ясні субпродукти, їх види, категорії, призначення і використання.

Асортимент м'яса птиці. Формування споживчих властивостей та характеристика асортименту м'ясних копченостей. Ковбасні вироби: класифікація, асортимент, показники якості, зберігання. Шинкові вироби: класифікація, асортимент виробів із сировини. М'ясні консерви: класифікація, асортимент. М'ясні напівфабрикати.

Умови та терміни зберігання м'яса, субпродуктів, ковбасних виробів. Пакування, зберігання та транспортування м'яса та м'ясних продуктів.

Практичні заняття

Товарознавча оцінка якості м'яса та м'ясних товарів

9. ЯЙЦЯ ПТАШИНІ ТА ПРОДУКТИ ЇХ ПЕРЕРОБКИ

Види, будова, харчові властивості яєць. Класифікація яєць за стандартом. Ознаки свіжості яєць, дефекти. Вимоги до якості яєць. Харчова неповноцінність і технічний брак яєць, подальше його використання.

Продукти переробки яєць. Вимоги до якості тари та пакувальних матеріалів.

Практичне заняття

Товарознавча оцінка якості яєць та продуктів їх переробки.

10. РИБА І РИБНІ ТОВАРИ. ХАРЧОВІ КОНЦЕНТРАТИ

Основні родини та види промислових риб. Характеристика основних родин і видів промислових риб.

Жива риба. Види риб, що реалізуються в живому вигляді. Вимоги до якості живої риби. Перевезення та зберігання живої риби. Риба холодильної обробки. Солені рибні товари. Копчені рибні товари. В'ялені та сушені рибні товари. Рибні консерви і пресерви. Ікра рибна і нерибні морепродукти.

Асортимент та характеристика харчових концентратів. Сухі продукти для дитячого і дієтичного харчування.

Практичне заняття

Товарознавча оцінка якості риб і рибних товарів

11. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТОВАРОЗНАВСТВА НЕПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

Загальна групова характеристика непродовольчих товарів. Асортимент товарів, види та характеристика. Показники якості товарів. Споживчі властивості товарів. Засоби товарної інформації. Маркування.

12. ГОСПОДАРЧІ ТОВАРИ

Метало господарчі товари. Класифікація та асортимент метало господарчих товарів. Скляні побутові товари. Класифікація та асортимент керамічних товарів. Вимоги до якості. Будівельні товари. Класифікація та асортимент будівельних матеріалів. Показники якості та споживчі характеристики будівельних матеріалів. Товари з полімерних матеріалів. Меблі. Загальні відомості про меблі. Класифікація та асортимент меблів. Вимоги до якості меблів.

Семінарське заняття

13. ПАЛИВО-МАСТИЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Нафта, газ, та продукти їх переробки. Нафтопродукти. Змащувальні матеріали. Технічні рідини.

14. ПАКУВАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ І ТАРА

Паперова та картонна тара. Полімерна тара. Дерев'яна тара. Скляна тара. Металева тара. Текстильна тара. Комбінована тара.

Практичне заняття

Товарознавча оцінка пакувальних матеріалів та їх застосування.

15. ТЕКСТИЛЬНІ ТОВАРИ

Класифікація, якості та асортимент волокон, пряжі та ниток. Формування споживчих властивостей тканин в процесі виробництва.

Неткані матеріали. Килимові вироби. Штучне хутро. Штучні текстильні вироби.

Вимоги до якості текстильних товарів.

Семінарське заняття

16. ОДЯГОВО-ВЗУТТЄВІ ТОВАРИ

Швейно-трикотажні товари.

Асортимент трикотажних товарів. Класифікація та асортимент швейних та трикотажних виробів. Виробництво шкіри. Класифікація та асортимент взуття.

Практичні заняття

Товарознавча оцінка швейних і трикотажних товарів.

Товарознавча оцінка асортименту взуття.

17. ЕЛЕКТРИЧНІ ТОВАРИ

Класифікація та асортимент електропобутових приборів. Кабельні та електроустановочні системи. Побутові електричні пристрої для системи, електронагрівні прилади. Прилади для зберігання та заморожування продуктів. Машини для обробки текстильних матеріалів. Вимоги до якості електричних товарів.

Семінарське заняття

Прилади для підтримання мікроклімату в приміщеннях.

Товарознавча оцінка електроінструментів.

18. КУЛЬТУРНО-ПОБУТОВІ ТОВАРИ

Класифікація товарів культурно-побутового призначення. Побутова радіоелектронна апаратура. Класифікація та асортимент елементів електронної апаратури.

Музичні товари. Споживчі якості музичних інструментів. Вимоги до якості музичних інструментів.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сирохман, І. В. Товарознавство продовольчих товарів: підручник / І. В. Сирохман . – Х.: Світ Книг, 2025 . – 713 с.
2. Наконечна В.І., Ротань Н.В., Арбузова Ю.В. Комерційне товарознавство: навч. посіб/ В.І. Наконечна. вид. Олді+ 2022. 422с. Бозуленко О. Я. Організація торгівлі : навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2021. 240 с.
3. Павлова В.А. Комерційне товарознавство. Навчальний посібник. Видавництво Кондор. 2023. 286с
4. Зрезарцев М.П., Зрезарцев В.М., Параніч В.П. Товарознавство непродовольчих товарів. Навчальний посібник. Видавництво : Центр учбової літератури. 2023. 328.

Електронні ресурси

1. Електронні підручники. Товарознавство. URL: <https://zhtec.lcloud.in.ua/ebook/3179>
2. Т Електронні підручники. Товарознавство. Теоретичні основи товарознавства та стандартизації. URL: <https://kdket.lcloud.in.ua/ebook/1718>
3. Сайт електронних підручників Pidru4niki URL: <https://pidru4niki.com/tovaroznavstvo/>
4. Інформаційна система метролога URL: LeoMETR <http://www.leonorm.lviv.ua/>
5. Національний класифікатор України «Єдиний закупівельний словник ДК 021:2015». URL : [http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/v1749731-15"5](http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/v1749731-15)
6. Інформаційна система метролога URL: LeoMETR <http://www.leonorm.lviv.ua/>
7. Електронні підручники. Товарознавство. URL: <https://zhtec.lcloud.in.ua/ebook/3179>
8. Т Електронні підручники. Товарознавство. Теоретичні основи товарознавства та стандартизації. URL: <https://kdket.lcloud.in.ua/ebook/1718>
9. Сайт електронних підручників Pidru4niki URL: <https://pidru4niki.com/tovaroznavstvo/>

